

RADIM KETTNER (1891—1967)

Radim K e t t n e r, członek honorowy Polskiego Towarzystwa Geologicznego, był czołowym geologiem czeskim.

Urodzony w Pradze w roku 1891 przeszedł wszystkie stopnie kariery naukowej. Po skończeniu z odznaczeniem szkoły średniej wstąpił na Uniwersytet Karola w Pradze, gdzie poświęcił się geologii. Już w roku 1912 uzyskał na tym uniwersytecie doktorat, po czym kontynuował pracę naukową w wyższych uczelniach w Pradze, Bernie i Przybramie. W roku 1926 został powołany na profesora geologii i kierownika zakładu geologii Uniwersytetu Karola w Pradze. Na tym stanowisku pozostał aż do przejścia na emeryturę. W roku 1961 jako emeryt nie przerywał swej pracy naukowej i kształcenia młodego pokolenia geologów; był też codziennym gościem w swym umiłowanym zakładzie w okazałym budynku geologii Uniwersytetu w Pradze, na ulicy Albertov 6.

Pierwszą pracę naukową ogłosił K e t t n e r w roku 1911. Od tego czasu sypały się jedna praca po drugiej, ogółem ponad 200 publikacji, wśród nich szereg o podstawowym znaczeniu dla geologii, i to nie tylko krajowym, ale światowym.

I tak podstawowe znaczenie miały badania K e t t n e r a dla stratygrafii i tektoniki paleozoiku. Paleozoik ziem czeskich, gdzie jest on szczególnie dobrze rozwinięty, zyskał w pracach K e t t n e r a nowoczesne oświetlenie stratygraficzne i tektoniczne. Wyniki tych prac, podyktowane licznymi zdjęciami kartograficznymi, okazały się trwałą podstawą do badań współczesnych geologów czeskich, z których większość jest uczniami K e t t n e r a.

Drugim wielkim dziełem pracy badawczej K e t t n e r a stały się Karpaty, których wspaniała problematyka, zwłaszcza tektoniczna, pociągnęła

go z nieprzemogłą siłą — pozostał jej też wiernym tak długo, jak tylko mogła go nosić po Karpatach jego wielka sprawność fizyczna. Liczne prace K e t t n e r a nad stratygrafią i tektoniką słowackich górotworów trzonowych stanowią prawdziwy skarb nowocześnie geologii płaszczowinowej, a jego mapy i profile geologiczne znalazły się w publikacjach wielu krajów. Także flisz karpacki i zjawiska krasowe były przedmiotem oryginalnych i nader wartościowych publikacji K e t t n e r a. Liczne też były Jego prace popularnonaukowe.

Nie mogąc już pracować w terenie zajął się K e t t n e r historią geologii. Wynikiem był szereg świetnych artykułów o życiu i dorobku naukowym najwybitniejszych geologów z całego świata. Artykuły te, ogłaszane przez kilka lat w czasopiśmie „Časopis pro mineralogie a geologie” są prawdziwą kopalnią wiadomości dla historyków geologii. Celom dydaktycznym, którym K e t t n e r poświęcał się z całą pasją, służył 4-tomowy podręcznik geologii dynamicznej, jedno z najlepszych tego rodzaju wydawnictw.

Dokoła K e t t n e r a skupiała się gromada geologów, którym niestrudzony pedagog i wychowawca poświęcał wiele czasu i sił. Nazywała się też ta szkoła „Kettnerove deti”. Wyszło z niej kilkunastu profesorów i docentów oraz wybitnych pracowników państwowej służby geologicznej.

Równocześnie znajdował K e t t n e r czas na intensywne prace organizacyjne. Pracował w towarzystwach naukowych przyrodniczych i geologicznych, brał udział w niezliczonych kongresach, zjazdach i sympozjach międzynarodowych. Jego wysoka postać dominowała wśród uczestników wycieczek geologicznych, a świetne referaty zyskały wysoką ocenę.

Po raz pierwszy spotkaliśmy się z K e t t n e r e m w gronie geologów polskich biorących udział w Międzynarodowym Kongresie Geologicznym w Brukseli w roku 1923. Na naszą propozycję (prof. J. N o w a k, B. Ś w i d e r s k i i autor tych słów) K e t t n e r wziął udział w utworzeniu Asocjacji Karpackiej Geologicznej, pierwszej tego rodzaju organizacji regionalnej w międzynarodowym ruchu geologicznym. W zjazdach tej Asocjacji w Pradze, Rumunii i Czechosłowacji brał K e t t n e r żywy udział, występując stale w najściślejszej współpracy z geologami polskimi; był naszym wielkim przyjacielem i gdzie tylko mógł podnosił wartość osiągnięć geologii polskiej. To też powołanie K e t t n e r a w poczet członków zagranicznych, najpierw Akademii Umiejętności, a potem Polskiej Akademii Nauk było wyrazem nie tylko uznania dla Jego wybitnej działalności naukowej, ale Jego trwałej wypróbowanej przyjaźni dla nauki i narodu polskiego. Czeska Akademia Nauk wybrała go na członka rzeczywistego, szereg instytucji geologicznych (Francja, Belgia, Niemcy itd.) nadało mu godności honorowe. Z serdeczną jednomyślnością wybraliśmy też K e t t n e r a na członka honorowego Polskiego Towarzystwa Geologicznego.

Na kilka dni przed zgonem, który nastąpił dnia 9 kwietnia 1967 roku, wielki geolog czeski wręczył kolegom rękopis swej ostatniej pracy naukowej.

Wśród geologów polskich pozostanie żywą pamięć naszego drogiego przyjaciela.

Walery Goetel

RÉSUMÉ

Le professeur Radim K e t t n e r fut un des meilleurs géologues tchèques. Ses contacts avec la Pologne furent nombreux et cordiaux. En compagnie des géologues polonais, il prit part dans l'organisation de l'Association Géologique Carpathique, première organisation régionale de ce genre dans le mouvement géologique international. Il se montrait très actif pendant les réunions de cette organisation où il collaborait toujours avec des géologues polonais. Il fut nommé membre-étranger de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres à Cracovie et, plus tard, de l'Académie Polonaise des Sciences. Cette nomination fut un hommage rendu non seulement à sa remarquable activité scientifique mais aussi à son amitié, longue et éprouvée, pour la science et le peuple polonais. En 1958 il devient en outre membre honoraire de la Société Géologique de Pologne.

traduit par M. Świątkowska

Walery Goetel